

„MERT MINDEN EMBER EGYENLŐNEK SZÜLETETT”

SZKA_207_03

Készítette: Tomory Ibolya

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Szabadság, egyenlőség					
A	A tanulók öt csoportot alkotnak. A tanár felírja a táblára a következő két nyitott mondatot: 1. Egy országban az szabad, aki... 2. Egy országban akkor van egyenlőség, ha... Minden csoport ír egy-egy befejezés a megkezdett mondatokhoz. Utána egyeztetik, és megvitatják a külön-külön született gondolatokat. 5 perc	Az óra alaptémájának felvillantása Logikus gondolkodás Kommunikáció Együttműködés	Csoportmunka – közös szövegalkotás Frontális munka – szóforgó	Írólapok, íróeszközök	
I/b Kultúrák találkozása					
A	A tanulók megnéznék egy rövid részletet az „1492 – A paradicsom meghódítása” című filmből, és spontán módon reagálnak a látottakra. 10 perc	Az indián és az európai kultúra találkozásának ábrázolása	Frontális munka – szemléltetés és beszélgetés		P1 (Filmrészlet) A vetítéshez szükséges eszközök
B	A tanulók elképzelik, hogy mit gondolhattak egymásról az 1492-ben először találkozó indiánok és az európai hajósok. A csoportok rövid jelenetekben mutatják be, hogyan képzelik el ezt a találkozást. 10 perc	Az indián és az európai kultúra találkozásának ábrázolása Fantázia Kreativitás	Csoportmunka – jelenetalkotás és bemutatás	Kellékek a játékhoz: nyaklánc, madártoll, baseball sapka	P2 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A Mayflower utasai					
A	A P3 melléklet alapján megtartott rövid tanári előadás után a csoportok listát készítene az első telepések céljairól, szándékairól és érdekeiről. A szóvivők ismertetik a gondolataikat, amiket a tanár a P4 melléklet szerint előkészített poszter első sorában rögzít. 10 perc	Új ismeretek nyújtása, érdekek elemzése Figyelem Elemező gondolkodás Együttműködés	Frontális munka – tanári előadás Csoportmunka – ötletbörze	Papír és írószer	P3 (Útmutató) P4 (Poszter minta) Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma
II/b Indián ajándékozási szertartás					
A	A tanulók előveszik azokat az apró tárgyakat, amiket az előzetes útmutatás alapján magukkal hoztak az órára, és a P5 mellékletben szereplő szabályok szerint eljátsszák a indián ajándékozási szertartást. Utána beszámolnak az érzéseikről. Végül az osztály közösen megfogalmazza, hogy vajon mik lehettek az őslakosok céljai, szándékai és érdekei Amerikában az 1500-as évekbe. Gondolataikat feljegyzik a poszter megfelelő sorába. (Itt az első 45 perc vége.) 20 perc	Egy indián szokás megidézése Empátia Nyitottság Együttműködés Nézőpontváltás	Egész csoportos szituációs játék Frontális munka – ötletbörze	Takarók, ajándékok	P5 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c „Beszélő szerszámok”					
A	A tanulók az előző órán kialakult csoportokban dolgoznak tovább. Minden csoport megkapja a D1 szöveget, amelynek elolvasása után listát készítenek arról, hogy mik lehettek a korbeli fekete rabszolgák céljai, szándékai és érdekei. A szóvivők elmondják a csoportjuk gondolatait, és végül összesítik azokat a közös nagy poszter megfelelő sorában. 10 perc	Új ismeretek szerzése Empátia Lényegkiemelés Nézőpontváltás Szolidaritás	Csoportmunka – szövegértelmezés, lista készítése Frontális munka – csoport szóforgó	D1 (Szöveg)	Falitérkép
II/d „Enyém a föld, enyém a haszna”					
A	Az előző tevékenységhez hasonlóan, a csoportok most a gyarmatok és az anyaország ellentéteinek kiéleződését ismertető szöveget dolgozzák fel. Ennek alapján listát készítenek Anglia, valamint a később érkező bevándorlók céljairól és érdekeiről. A gondolatokat a korábbiakhoz hasonló módon összesítik a nagy poszteren. 10 perc	Új ismeretek szerzése Empátia Lényegkiemelés Nézőpontváltás Összefüggéslátás	Csoportmunka – szövegértelmezés, lista készítése Frontális munka – csoport szóforgó	D2 (Szövegek)	
II/e A Függetlenségi Nyilatkozat					
A	A P6 útmutató alapján a tanár röviden ismerteti a függetlenségi háború és a Függetlenségi Nyilatkozat megszületésének körülményeit. Egy diák felolvassa a dokumentum részletét (D3). 5 perc	Új ismeretek nyújtása Figyelem	Frontális munka – tanári és tanulói előadás	D3 (Dokumentum)	P6 (Útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/f Nézőpontok, konfliktusok					
A	Mind az öt csoport húz egy szerepkártyát. Elképzelik, hogy egy parlamenti vitán képviselik az adott csoport érdekeit, és ennek megfelelő felszólalást fogalmazznak. A csoportok szószólói 1-1 percben mondják el beszédeiket. 10 perc	Különbéle érdekek megfogalmazása Empátia Szövegalkotás Előadókészség	Csoportmunka – parlamenti beszéd megfogalmazása	D4 (Szerepkártyák)	
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a „Mert minden ember egyenlőnek született”					
A	A csoportok a poszterek alapján megvizsgálják, hogy kiknek az érdekei érvényesültek, kinek a szándékai valósultak meg és milyen mértékben. Elgondolkodnak rajta, hogy akik nem érték el a céljaikat, azokat vajon mi akadályozta meg ebben. 10 perc	A foglalkozáson szerzett tapasztalatok összegzése	Frontális munka – irányított beszélgetés		
B	A tanulók, az általuk kihúzott érdekcsoportot képviselve, kiegészítik a Függetlenségi Nyilatkozatot a saját szempontjaik alapján, és megosztják gondolataikat a többiekkel. 10 perc	Konstruktív problémakezelés	Csoportmunka – közös alkotómunka, szóförgő		
C	A tanulók megvizsgálják a foglalkozás elején kiegészített nyitott mondatokat, és átgondolják, hogy változtatnának-e valamit a korábban leírtakon. 5 perc	A megelőző gondolatokra való reflektálás az új ismeretek fényében	Csoportmunka – szóförgő		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Javaslatok a filmrészlet feldolgozásához

1492 A Paradicsom meghódítása – filmrészlet (63-69')

A filmrészletben Kolumbusz és katonái a partraszállás után elindulnak a szárazföld belsejének felfedezésére, és az erdőben találkoznak az őslakókkal. A film szövegéhez felhasználták Kolumbusz hajónaplóját, amelyben olvashatjuk Kolumbusz véleményét és ítelmeit az „indiánokkal” kapcsolatban.

Lehetséges kérdések:

- Van egy fiú a hajón, akit testi hibája (nyúlszája van) miatt mindenki lenéz, csúfol. Hogyan tekintenek rá az indiánok?
- A látszólag teljesen különböző, egymás nyelvét sem értő embercsoport közötti feszültséget hogyan oldja fel a törzs vezetője?
- Ebben az ősi kultúrában más dolgok értékesek, mint abban, ahonnan a hajósok jöttek. Melyek lehetnek ezek?
- Hogyan látja Kolumbusz ezt a világot és az embereket? Milyen tanácsokat ad velük kapcsolatban?

P2 – Javaslatok a csoportmunkához: játékleírás

Az öt csoport röviden megbeszéli, hogy mi mindenre csodálkozhatnak, mi mindenre gondolhatnak a két kultúra képviselői. Majd kiválasztanak maguk közül két-két embert, egy indiánt és egy hajóst. A tanár egy önként jelentkezőt kér, aki az indiánt testesíti meg: nyakláncokat, tollakat vagy más jellemző tárgyat tesz magára. Őt veszik körbe majd a hajósok, akik mustrálgatva körbejárják, és közben megosztják a nézőkkel gondolataikat.

Most az indián leveszi törzsi jelképeit, és baseball sapkát tesz a fejére. Jelzi, hogy ezúttal a „civilizáció” képviselője. Az indiánok körüljárják, és hangos megjegyzéseket tesznek.

P3 – A tanári előadás vázlatja

A tanári előadásban a következőket emeljük ki:

- A kivándorlók jelentős része az angliai vallási türelmetlenség és üldöztetés miatt keresett új hazát. A többieket a jobb megélhetés és a hatalmas területek vonzották.
- 1620. november 21-én ért partot a Mayflower nevű hajó, melyen 41 puritán család érkezik Észak-Amerikába. A „Zarándokatyák” még a hajón olyan alkotmányt fogalmaznak meg, mely jövőendő közös életüket szabályozza, s melynek alapelve a törvény előtti egyenlőség, és a közösség szabályainak önkéntes elfogadása. A szerződésben ugyan az angol király alattvalóinak vallják magukat, mégis jogot formálnak arra, hogy törvényeket alkossanak, és saját igazgatást hozzanak létre.
- Az itt élő, őslakos indián törzsekkel vagy szerződést kötöttek a föld használatáról, vagy fegyverrel vették birtokba azt. A törzsek lakóterületei egyre nyugatabbra kerültek.
- Az első telepeseket nemsokára követték az Európából érkező új bevándorlók, akik a szabadabb életre, önálló gazdálkodásra, földre, meggazdagodásra vágytak. Kalandorok is érkeztek szép számmal.
- A keleti part déli részén hatalmas ültetvényeket hoztak létre, amelyeken dohányt, gyapotot, indigót és később cukornádat

termesztettek. Az északi területeken létrejövő városokban főleg iparosok kereskedők éltek. A nyugatra húzódó erdőségeket a „pioneer”-ok, az úttörők hódították el a természettől, és nagy gazdaságokat, farmokat hoztak létre.

- 1619-ben Jamestown kikötőjébe érkezett egy holland hajó, mely rakományával eredetileg Dél-Amerikába indult, de a hatalmas

viharok miatt kénytelen volt útját módosítani. A rakomány olcsó, addig arrafelé ismeretlen „áru”, afrikai, fekete rabszolga volt. Az ültetvényeken folyó kemény munkára nehezen tudtak bevándorlókat, fehér szolgákat szerezni, így néhány telepes megvásárolta a „beszélő szerszámokat”. Nemsokára újabb és újabb hajók hozták a rabszolgákat Észak-Amerikába.

P4 – Minta a poszterek elkészítéséhez

	CÉLOK	SZÁNDÉKOK	ÉRDEKEK
Első telepesek			
Későbbi bevándorlók és kalandorok			
Óslakos indiánok			
Rabszolgák			
Az anyaország (Anglia) képviselői			

P5 – Indián ajándékelosztó szertartás

A tanár ne mulassza el megkérni a diákokat az előző órán, hogy hozzanak magukkal egyet saját tárgyaik közül. Ez bármi lehet, a tanár ne sugalljon semmit. Hívja fel a figyelmüket, hogy ne beszéljék meg egymással, ki mit hoz magával. A tárgynak nem kell nagy értéket képviselnie, de ne olyasmiről legyen szó, amit semmire sem tart a tulajdonosa, esetleg kidobná. Legyen kicsit személyes, de ne legyen pótolhatatlan. A tanár vigyen magával egy takarót, amire le tudnak ülni, és szükség lesz egy olyan kendőre is, amire kirakhatják a tárgyakat.

A szertartáshoz körbe ül a csoport a takarókra („bölénybőrökre”). Mindenki kiteszi középre, amit hozott. Nézegetik a tárgyakat, és magában mindenki kiválasztja azt, ami tetszik neki. Ezután a gazdáik sorban bemutatják a tárgyakat. Elmondják, mi micsoda, milyen funkciót töltött be nála, hogy került hozzá, mire való, miért kedveli stb. Végül lemondanak valaki javára, akinek a szóban forgó tárgy megtetszett. Ahogy egy tárgy bemutatásra kerül, jelentkezik valaki, aki szeretné magával vinni. Kiveheti a körből, most már az ő tulajdona. Ha egy tárgyért ketten is jelentkeznek, egyiknek le kell mondania a másik javára, meg kell egyezni, hogy melyikük legyen a tulajdonos. Ahogy fogynak a tárgyak, egyre kevesebb lesz a választási lehetőség, de a soron következőknek azokat is el kell fogadniuk.

Végül megbeszélik, hogy milyen érzés volt lemondani valamiről és milyen kapni valamit. Milyen érzés az, hogy kötelező adni valamit, amiért cserébe kapnak is valamit. Gondolkodjanak arról, hogy mi-

lyen szerepet töltött be ez a jogi folyamat az indián társadalomban. Beszéljenek arról az állandó körforgásról, amely által a tulajdon mindig közös marad, és mégis minden mindenkié lehet egy kicsit. Mert mindenki egyenlő, mindenki szabad, de mindenkit kötnek is a törvények. Lényeges hangsúlyozni, hogy ez az indián csoportok jogrendszerének egyik alapja.

P6 – A tanári előadás hangsúlyai

A tanári előadásban a következőket emeljük ki:

- A bostoni események után egy évvel összeült a tizenhárom amerikai gyarmat első kongresszusa, melyen ismételten törvénytelennek kiáltották ki az angol parlament által megszavazott adókat és vámokat, mert a parlamentben a gyarmatoknak továbbra sem volt képviselőjük.
- 1775-ben Lexingtonnál és Concordnál csaptak össze először az angol királyi sereg katonái és a massachusetts-i önkéntesek. Ezzel elkezdődött az amerikai gyarmatok függetlenségi háborúja. A hadsereg főparancsnoka George Washington lett.
- Thomas Jefferson fogalmazta meg a Függetlenségi Nyilatkozatot, amelyben felsorolja az okokat, amelyek arra kényszerítették a gyarmatokat, hogy végleg elszakadjanak Angliától.
- 1776. július 4-én a kongresszus elfogadta a nyilatkozatot, és egy új állam született: az Amerikai Egyesült Államok.
- A háborúban az első angol győzelem után Franciaország szövetséget kötött a fiatal állammal, és 1781-ben Washington döntő győzelmet aratott Yorktown mellett.
- 1781-ben Anglia elismerte az USA függetlenségét.

*P7 – Háttér-információk a parlamenti szituációs játékhoz**Alaphelyzet:*

Az észak-amerikai gyarmatokon sok ezer ember él, akinek hasonlóan nehéz a megélhetése. A gyarmatok lakói azonban egymástól is különböznek, kulturális, gazdasági és jogi téren. A függetlenségi mozgalom képviselői a gyarmatok autonómiáját hirdetik, mind gazdasági, mind törvényhozási, jogi téren. A Függetlenségi Nyilatkozat kimondja, hogy az Egyesült Államok minden polgára egyenlő, de a joggyakorlatban ez még nem valósul meg. Továbbra sem érvényesülnek az indián lakosok jogai, és a rabszolgaság intézménye is fennmarad. A telepések nem beszélik az őslakosok nyelvét, és a bevándorlóknak nehézséget okoz a területek elosztása, a letelepedés.